

надходжень із регіону / І.О. Горленко, Д.О. Тарангул, А.А. Степаненко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2012. – № 2(49). – С. 67–73.

2. Каламбет С.В. Податковий потенціал: теорія, практика, управління / С.В. Каламбет. – Донецьк : Наука і освіта, 2011. – 304 с.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Податковий потенціал регіонів України: теорія, методологій, оцінка: Монографія / За заг. ред. д.е.н. П.В. Мельник. – Ірпінь: Національний університет ДПС України. 2008. – 234 с.

УДК 336.745

В.В. Абрамян (*НАУ ім. М.С. Жуковського «ХАІ», Харків*)

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Сьогодні тема фіскальної політики є дуже актуальною, оскільки економіка України переживає далеко не найкращі дні, і від того, як уряд здійснюватиме бюджетно-податкову політику, залежить доля кожної людини, що живе в нашій країні і доля всієї країни в цілому.

Сучасна фіскальна політика визначає основні напрями використання фінансових ресурсів держави, методи фінансування і головні джерела поповнення скарбниці. Залежно від конкретно-історичних умов в окремих країнах така політика має свої особливості. Будь-який уряд завжди проводить деяку фіскальну політику, незалежно від того, усвідомлює він це чи ні.

Фіскальна політика здійснюється з метою цілеспрямованого впливу на обсяг національного виробництва, рівень безробіття та інфляції. Вона є головною складовою фінансової політики та дуже важливою ланкою економічної політики. Серед численних завдань фіскальної політики, так званого дерева цілей, твірних, основними є:

- стійке зростання національного доходу;
- помірні темпи інфляції;
- повна зайнятість;
- згладжування циклічних коливань економіки.

В сучасних умовах розвитку країни суттєвим елементом регулювання фіскальної політики і економіки в цілому – є державний податковий контроль, що забезпечує ефективне функціонування

фінансової системи та, як результат, сприяє формуванню, наповненню і використанню фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів.

Перед податковим контролем, як складовою податкової системи, стоять завдання подолання нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, вдосконалення неефективної на сьогодні системи податкових пільг, зменшення заборгованості зі сплати податків і зборів до бюджету, сприяння розробці та запровадженню стабільного, прозорого законодавства, з метою детінізації української економіки та легалізації доходів юридичних і фізичних осіб.

Природа фіскальних проблем полягає в тому, що їх не вдається вирішити раз і назавжди. Уповільнення темпів необхідних інституційних і структурних реформ, а також ослаблення фінансової дисципліни дуже швидко приводять до серйозних фіскальних труднощів. В даний час особливо гостро виявилися недоліки фінансової політики, стримуючі економічний і соціальний розвиток України. До них відносяться:

- догматичний (нетворчий) характер фінансової політики, її нездатність швидко реагувати на умови розвитку нашої держави, що змінюються;

- відсутність стратегічних розробок;

- проведення часткових, малообґрунтованих тактичних заходів, орієнтованих на короткочасну вигоду;

- відрив фінансової політики від фактичного стану справ в економіці;

- порушення збалансованості державного бюджету України;

- залишковий підхід при визначенні фінансової бази задоволення соціальних потреб громадян.

Значимість податкового контролю в умовах трансформаційної економіки особливо зростає через суттєву залежність від податкової складової бюджетів усіх рівнів, все ще низьку податкову культуру населення в цілому і платників податків, зокрема.

Ефективний податковий контроль має забезпечувати прозоре економічне адміністрування податкових відносин при оптимальному розмірі витрат на його здійснення і являє собою необхідну умову функціонування податкової системи. За його відсутності або малої ефективності важко розраховувати на те, що всі платники податків будуть своєчасно і в повному обсязі сплачувати податки і збори, що, у свою чергу, може поставити під загрозу економічну безпеку держави.

Тому, на сьогодні, основним завданням для України повинно стати формування такої фіскальної політики, що дасть поштовх до зростання національної економіки, та можливість вирішення соціальних проблем. Також уряд повинен прийняти програму антикризових заходів, яка

повинна передбачати затвердження основних напрямів фіскальної політики на найближчу перспективу, їх обґрунтування має враховувати найімовірніші методи запозичення коштів для покриття дефіциту державного бюджету. Необхідним є і проведення попередньої експертної оцінки варіантів модернізації податкової системи, що закладаються до програми. Така експертиза повинна здійснюватися з урахуванням того, що дослідження функціонування податків не можуть ґрунтуватися на дискретному вивченні їх впливу на соціально-економічні процеси в окремі проміжки часу, оскільки останнє можливе тільки в умовах абсолютно стабільного суспільства.

В даний час висвічується необхідність вдосконалення і оптимізації інструментів державного регулювання економіки. В умовах, коли державні фінанси знаходяться в кризовому стані, а рівновага між доходами і витратами держбюджету украй нестабільна, слід активно шукати шляхи скорочення бюджетного дефіциту, і, перш за все, за рахунок витратної його частини.

Реформування діючої податкової системи повинне здійснюватися у напрямі створення сприятливих умов для товаровиробників, стимулювання вкладення зароблених засобів в інвестиційні програми, забезпечення пільгового податкового режиму для іноземних капіталів, що повертаються з метою рішення пріоритетних задач розвитку української економіки.

Фіскальна політика формується на політичній арені, і це багато в чому утрудняє її застосування для стабілізації економіки. Деякі економісти навіть стверджують, що переслідувана політиками мета - це зовсім не захист інтересів національної економіки, а швидше власне переобрання на новий термін.

Але навіть при тих обставинах, що в реальній економіці існують деякі моменти, що знижують ефективність фіскальної політики, її застосування дозволяє в тій чи іншій мірі згладити коливання економічних циклів. Позитивний ефект від застосування фіскальної політики може бути досягнутий тільки, якщо на чолі уряду знаходяться справжні професіонали, аси своєї справи.

Фіскальна політика є вагомим інструментом державного регулювання економікою і вимагає всеохоплюючого планування, аналізу, оцінки та контролю. Це надасть широкі можливості для розробки ефективних стратегій державного регулювання, підвищення результативності діяльності сектора державного управління. Також важливого значення слід надавати масштабам державного сектора, виходячи не лише з інтересів економічного зростання, але і його суспільної корисності у національному господарстві.